Cirkevné gymnázium sv. Mikuláša
Prijímacie skúšky zo slovenského jazyka a literatúry
14. 5. 2015

Kód žiaka: Počet bodov:

V úlohách s výberom odpovede (A,B,C,D) je správna vždy iba jedna z možností. Vami vybranú možnosť označte krúžkom. Za každú správnu odpoveď získate 1 bod. Na vypracovanie testu máte 60 minút.

Prajeme vám veľa úspechov.

Ukážka č. 1

Janko Kráľ – Moja pieseň

Pod jablonkou pávy pásla, tvrdo zaspala,
tvrdo, tvrdo, tvrdulienko, ako tá skala.
Nespi, nespi, holubička, ver obanuješ,
sen je krátky, život dlhý, ver sa oklameš!

Pod jablonkou pávy pásla, tvrdo zaspala,
tvrdo, tvrdo, tvrdulienko, ako tá skala,
očká sivé zažmúrila, jak dve sestričky,
dobrú noc vám už na večnosť, jasné hviezdičky.
Ale líčko, ten raj tichý, pávy obstali,
aby včely a komáre naň nesadali,
by nemohol mesiac hľadieť, bystrá zornička,
by nemohlo ťa vídať slnko, Hanička.
Obstali ho v štyri strany, ako stojí svet,
bo takej krásy nebolo nikdy, ani niet.
Obstali ho jak vojaci na sveta strany,
aby ani vetrík nehnul poklad neznaný.

Pod jablonkou pávy pásla, tvrdo zaspala,
tvrdo, tvrdo, tvrdulienko, ako tá skala,
spala rôček, tri mesiace aj jeden týždeň,
Janíček si k nej zabežkal každučičký deň.
Zabežkal si potajomne ráno, ráničko,
aby žiaden nepostihol jeho srdiečko,
zabežkal si potajomne, keď večer nastal,
aby lepšie vyliať mohol ten svoj tichý žiaľ.

Pod jablonkou pávy pásla, tvrdo zaspala,
tvrdo, tvrdo, tvrdulienko, ako tá skala.
Spala rôček, dva mesiace a dve hodiny,
škoda, škoda, preškodička švárnej dievčiny!
Hodinôčka po polnoci jedna vybila,
dievčina sa ako vietor zo sna zdurila.
Očká sivé dva ráz mihnú, sto ráz zaplačú –
pávy pyšné za potôčkom takto si kráču:
„Believal sa pekný kvietok, viac sa nebelie,
bolo v svete potešenie, už ho viacej nie,
boli v svete štyri svety, už ich viacej nie,
čo sa stalo, čo nestalo, žiaden nezmyje.
Kolembal sa pekný javor, viac sa nekníše,
nech si každý, čo zavinil, sebe pripíše.“

1. V ktorej vete sa nachádza slovo so slabikotvornou spoluhláskou?
A. Nespi, nespi, holubička, ver obanuješ.
B. Spala rôček, dva mesiace a dve hodiny.
C. Sen je krátky, život dlhý, ver sa oklameš.
D. Obstali ho jak vojaci na sveta strany.

2. Vyberte možnosť, ktorá necharakterizuje ukážku.
A. Jednotlivé verše prvej strofy majú rovnaký počet slabík.
B. Kráľ využíva v celej básni združený rým.
C. V básni sa nenachádza ani jedno prirovnanie.
D. Všetky predchádzajúce možnosti sú správne.

3. Vyberte možnosť, v ktorej sa nenachádza metaforické pomenovanie Haničky.
A. bystrá zornička B. holubička
C. poklad D. pekný kvietok

4. V ktorom verši by sa mala podľa súčasnej kodifikácie vokalizovať predložka?
A. Obstali ho jak vojaci na sveta strany... B. boli v svete štyri svety, už ich viacej niet
C. dievčina sa ako vietor zo sna zdurila D. Obstali ho v štyri strany, ako stojí svet...

5. V ktorej možnosti sa nachádzajú všetky slovesá v dokonavom vide?

A. nepostihol, obstali, zdurila
B. oklameš, nehnul, nesadali
C. pásla, zažmúrila, mihnú
D. vídať, stojí, zabežkal

6. V ktorom štvorverší sa nachádza zdrobnenina, metafora a kontrast?

A. Pod jablonkou pávy pásla, tvrdo zaspala,
tvrdo, tvrdo, tvrdulienko, ako tá skala.
Nespi, nespi, holubička, ver obanuješ,
sen je krátky, život dlhý, ver sa oklameš!

B. Obstali ho v štyri strany, ako stojí svet,
bo takej krásy nebolo nikdy, ani niet.
Obstali ho jak vojaci na sveta strany,
aby ani vetrík nehnul poklad neznaný.

C. Pod jablonkou pávy pásla, tvrdo zaspala,
tvrdo, tvrdo, tvrdulienko, ako tá skala,
očká sivé zažmúrila, jak dve sestričky,
dobrú noc vám už na večnosť, jasné hviezdičky.

D. Pod jablonkou pávy pásla, tvrdo zaspala,
tvrdo, tvrdo, tvrdulienko, ako tá skala.
Spala rôček, dva mesiace a dve hodiny,
škoda, škoda, preškodička švárnej dievčiny!

7. Nahraďte zvýraznené slovné spojenie vhodným predložkovým tvarom osobného zámena.
*Cesta **do raja** je kľukatá.*

.....

8. Koľko prídavných mien podľa vzoru pekný je v nasledujúcej vete? (Napíšte číslicou.)
Diela autorov slovenskej romantickej literatúry sú výrazne odlišné od ďalších diel európskych autorov.

.....

Ukážka č. 2

Alexander Halovník: Ironická mystifikácia sveta

Najmä svojou poprevratovou tvorbou patrí Stanislav Rakús (1940) k najinšpiratívnejším i najčítanejším prozaikom súčasného Slovenska. Je nositeľom vari všetkých významných ocenení a o preklad jeho diel je živý záujem i v zahraničí. Nemenej podnetná je i jeho vedecká práca, je univerzitným profesorom teórie literatúry. V jeho tvorbe sa obe tieto profesie prelínajú. Humor s patinou absurdity, noblesné rozprávačstvo a zmysel pre mieru, tvar a formu robia z každej z nových kníh tohto autora literárne udalosti. Odráža sa v nich generačná skúsenosť, prosté videnie zložitej ľudskej existencie i špecifickosť slovenských absurdít v porovnaní so svetovými.

Nie je to ináč ani v knižke Fáza uvoľnenia obsahujúcej tri prozaické texty, ktorých náplňou je večný zápas tvorivého indivídua s vlastným životom i so sociálnym, spoločenským a politickým statusom konkrétneho zariadenia, spustošeného stereotypmi a úchylkami. V najdlhšom texte s titulným názvom sa píše rok 1967, a v uvoľnenej atmosfére východoslovenského mesta ostáva všetko po starom. Presviedča sa o tom čerstvý učiteľ na učňovskej škole Viliam Filakovič, keď mu pridelia izbu, do ktorej sa zavše dá chodiť iba oknom, a keď jeho kolegovia musia mlátiť žiakov, aby ich naučili elementárnej disciplíne, ak sa z nich majú stať robotnícki nositelia krajších zajtrajškov. Z tejto školy po veľkom rozčarovaní odíde, aby nastúpil do večernej ekonomickej školy, kde sa síce žiaci nemlátia, zato im učitelia musia opravovať maturitné písomky modrým atramentom, keď chcú svojich študentov rôzneho sociálneho kalibru i veku preštrikovať cez maturity. Ani tam však pri svojej „mäkkej povahe“ neuspeje, ale jeho príbeh sa zavŕši zlyhaním na univerzite, na ktorej dostane miesto učiteľa teórie literatúry, kde však neučí teóriu literatúry, ale učí svojich študentských nádenníkov čítať (literatúru). To však ešte nestačí...

Stanislav Rakús by sa iste neurazil, keby sme jeho najnovšiu knižku pokladali za ďalšiu ironickú mystifikáciu sveta, z ktorého sa dá ujsť pred zmätkami našich každodenností do metatextového (text, ktorý je odvodený od iného textu) závetria a v jeho hermetizme lepšie skryť osobnú izoláciu ako v otvorených húštinách umeleckých textov. Jeho ironizácia literatúry nie je ničím iným než krízovým odreagovaním skepsy, ktoré literatúre ponúka nové šance.

9. V ktorej z uvedených možností sa nachádza sloveso s nasledovnými gramatickými kategóriami: 3. osoba, plurál, budúci čas, oznamovací spôsob, dokonavý vid?

A. presviedča sa, naučili sa, nastúpil
B. nemlátia sa, píše sa, prelínajú sa
C. zavŕši sa, neurazil by sa, pridelia
D. musia opravovať, ostáva, odíde

10. Ktorý slohový postup a jazykový štýl sa uplatňujú v ukážke?

A. opisný slohový postup, rečnícky štýl
B. rozprávací slohový postup, umelecký štýl
C. výkladový slohový postup, náučný štýl
D. informačný slohový postup, publicistický štýl

11. Koľko jednoduchých súvetí sa nachádza v 1. odseku?

A. 3 B. 2 C. 1 D. 4

12. Z ukážky vyplýva, že

A. učiteľ z Rakúsovej knihy bol spokojný s prácou na vysokej škole.
B. najdlhší text knihy Fáza uvoľnenia vznikol v 60. rokoch.
C. opisovaná atmosféra v knihe Fáza uvoľnenia je realistická.
D. S. Rakús patrí k najčítanejším autorom 20. storočia.

13. Vypíšte z posledného odseku slovo, ktoré vzniklo nepravidelným stupňovaním.

.....

14. Pomenujte slovotvorný postup, ktorým boli vytvorené podčiaknuté slová v 1. odseku ukážky.

.....

15. V ktorej možnosti je správne určený druh nasledujúcej vety? *Čo iné mohol očakávať?*

A. jednočlenná, slovesná
B. jednočlenná, neslovesná
C. dvojčlenná, úplná
D. dvojčlenná, neúplná

16. Zvýraznená časť súvetia *Ale život **je životom** bez ohľadu na to, kde ho človek žije* **je**

A. nepriamy predmet.
B. nezhodný prívlastok.
C. slovesno-menný prísudok.
D. slovesný prísudok.

17. V ktorej z možností je uvedený postupne rozvíjací prívlastok?

A. malý okrúhly muž
B. bledej, sivej modrosti
C. závažný a vznešený obsah
D. hodné vážneho zamyslenia

18. Určte vetné členy vo vete *Z hrdiel sa vydral zmätený krik*.

A. z hrdiel – .....
B. zmätený – .....
C. krik – .....

19. V ktorej možnosti sa nenachádza rozvitý nezhodný prívlastok?

A. stopu ľudského putovania
B. bol to príbeh ich rodiny
C. plný hlasov z minulosti
D. hnevom biblického uragánu

20. Vyberte možnosť, v ktorej sú v slovných spojeniach *čosi zaprašťalo, svojím tajomstvom, strach a hrôza* **určené druhy skladov v správnom poradí.**

A. prisudzovací sklad, priraďovací sklad, určovací sklad
B. prisudzovací sklad, určovací sklad, priraďovací sklad
C. priraďovací sklad , určovací sklad, prisudzovací sklad
D. priraďovací sklad, prisudzovací sklad, určovací sklad

21. Doplňte do vety vhodné slovo.
Slovné spojenie *vír prachu a zrúcanín* uplatníme v ..... jazykovom štýle.

22. V ktorej možnosti sa nachádza neohybný slovný druh?
A. nahlas B. ktorú C. tejto D. jednom

23. Určte skloňovací vzor slov:
A) Himaláje – .....
B) ústa – .....

24. Od uvedených slov utvorte príslušný tvar:
A) bager (L, sg) – .....
B) Kórea (D, sg) –.....

25. Ktorá z uvedených viet má klesajúcu melódiu?
A. Zahráte nám na flaute? B. Ste spokojní s obsluhou?
C. Myslíš, že nás videl? D. Koľko máš súrodencov?

26. Vyberte tú možnosť, v ktorej bolo uplatnené pravidlo o rytmickom krátení.
A. saharský B. samotársky C. vtáčí D. prekvapenie

Kľúč správnych odpovedí:

1. C	1b
2. C	1b
3. A	1b
4. B	1b
5. A	1b
6. A	1b
7. doň	1b
8. 4	1b
9. C	1b
10. C	1b
11. B	1b
12. C	1b
13. lepšie	1b
14. odvodzovaním/predponami	1b
15. D	1b
16. C	1b
17. A	1b
18. A – príslovkové určenie miesta	1b
B – zhodný prívlastok	1b
C – vyjadrený podmet	1b
19. C	1b
20. B	1b
21. umeleckom	1b
22. A	1b
23. A – ulica	1b
B – mesto	1b
24. A – bagri	1b
B – Kórei	1b
25. D	1b
26. B	1b